СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 39. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 17-го лютого, 1937. VOL. XLV. No. 39. Jersey City, N. J., Wednesday, February 17, 1937. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ ДАЄ ПРИЗНАННЯ ЧУЖИНЕЦЬКИМ ҐРУПАМ

Українців заступав адвокат М. Пізнак з Ню Йорку.

ВАШИНГТОН. — У понеділок, 15 лютого, відвідав президента Рузвелта у Білім Домі Екзекутивний Комітет Чужинецької Дивізії Демократичного Краєвого Комітету. Між пятьма делегатами, які представляли ріжні чужинецькі ґрупи і як такі входили в склад Комітету, був і українець, адвокат Михайло Пізнак з Ню Йорку, що представляв теж іще окремо й Українську Дивізію. Комітет побажав президентові дальших успіхів у його праці. Президент сказав довшу промову, в якій виразно підкреслив те, що чужинецькі ґрупи і часописи його дуже щиро поперли підчас виборчої кампанії. Щобільше, він сказав далі, що й по виборах ці ґрупи далі відносяться до президента дуже щиро й далі підпирають його наміри. Президент пригадував своє чужинецьке походження, як теж признавував, що нема ніякої ріжниці між тими, що прибули до Америки тому кількасот літ, і тими, що зачисляють до нових імігрантів. Навпаки, можна сказати, що молода імiграція творить тепер властиву силу держави. Вона його розуміє навіть краще від „старої імiграції". Президент заявив далі, що він це все має на увазі й за те не забуде.

Президентові представлено кожного члена Комітету. А коли прийшла черга на українського делегата, адвоката М. Пізнака, президент Рузвелт сказав з усміхом, що його добре знає, і назвав його сам по імені.

Вечором усі делегати були на вечері, влаштованій у честь Джеймса Фарлія, ґенерального директора почти.

АВТОМОБІЛЬНІ РОБІТНИКИ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО РОБОТИ.

ДІТРОЙТ. — З огляду на полагодження автомобільного страйку, понад 40,000 автомобільних робітників в Дітройті, 30,000 у Флинті та 30,000 в інших місцевостях вернулися назад до праці.

Переговори між Ґенеральною Моторовою Корпорацією й юнією „Юнайтид Автомобіл Воркерс оф Америка" починаються у вівторок.

ПІДНОСЯТЬ РОБІТНИЧУ ЗАПЛАТУ.

ЛОРЕЙН (Огайо). — Підприємство „Нешенел Тюб Корпорейшен", філія підприємства „Юнайтид Стейтс Стіл Корпорейшен", підвищило робітникам заплату на 80 центів на день, отже мінімальна заплата має виносити $5.12 на день. Підвишка має обняти 8,000 робітників.

У Питсбурґу підвищило заплату своїм робітникам підприємство „Лафлин Стіл Корпорейшен".

У Лос Анджелесі, в стейті Каліфорнія, підвищили заплату робітникам ґумові підприємства Ґудрича й Фаерстовна.

РЕКЕТІРСТВО В ЮНІЇ.

НЮ ЙОРК. — На процесі проти рекетірів, що ведеться в місцевім суді, ставав як свідок „ґенґстер" Луис Бейчер та признався, що він самий сколектував для ресторанних рекетірів понад 100,000 долярів. Досі судові подано докази, що ця шайка рекетірів вимусила від ресторанників понад 400,000 долярів.

Свідки описували подрібно, як вони „оперували". Вони приходили до ресторанника й заявляли в імені робітничої юнії, що на випадок, як він не дасть викупу рекетірам, юнія викличе робітників на страйк.

ШПИҐУНСТВО ПРОТИ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — На переслуханні в справі шпиґунства проти робітників, веденім сенатським комітетом під проводом Ла Фолета, предложено докази, що Ґенеральна Моторова Корпорація заплатила від 1-го січня 1934-го до 31-го липня 1936-го року $839,764.41 ріжним шпиґунським орґанізаціям за шпиґування проти робітників.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВИКИНЕННЯ ҐРІНА З ЮНІЇ.

ВАШИНГТОН. — Так званий політичний комітет майнерської юнії „Юнайтид Майн Воркерс оф Америка" ухвалив резолюцію, котрою уповажнив головний уряд цеї юнії поробити кроки про викинути з орґанізації Вилиема Ґріна, предсідника Американської Федерації Праці, що був членом майнерської юнії від 1890-го року. Ґрінові закидують „страйколомство" в страйку автомобільних робітників Ґенеральної Моторової Корпорації.

Ґрін заявив, що він поведе рішучу акцію проти заходів викинути його з майнерської юнії, та назвав цей крок „свого роду ґітлеризмом".

29,000 ФАРМ НА ПРОДАЖ.

ВАШИНГТОН.—Федеральні Земельні Банки виставили на продаж за неплачення позичок 29,000 фарм. Ці фарми варті разом коло сто міліонів долярів.

ЖЕРТВИ СТРАШНОГО ПОЖАРУ В ТЕАТРІ.

Згинуло коло 700 осіб у театрі рухомих образів у місті Антунг, в Манчуку, наслідком пожару, що вибух з невилсліджених причин.

Як ми помагаємо

ЗАМКНУТЬ ЛИТОВСЬКУ ҐІМНАЗІЮ.

„Газета Польска" пише: Дня 3-го серпня ц. р. замкнуть литовську ґімназію в Свенцянах, бо — як стверджені — науковий і виховний рівень в останніх трьох роках існування цієї школи був дуже низький.

УБИВ СОКИРОЮ ТЕСТЯ.

Петро Паламар, літ 31, що живе в Соколівці, золочівського повіту, на тлі маєткових непорозумінь убив сокирою свого тестя Олексу Тихонецького. По вбивстві вбивник утік.

СОКИРОЮ ПО ГОЛОВІ.

27-літній І. Павлиш підчас суперечки з 28-літньою Розалією Павлиш, своєю мачухою, в Підгайчиках, повіт Рудки, вдарив її по голові сокирою, а опісля скочив до криниці, щоб утопитися. Мачуха не хотіла дати йому кусня мила. Павлиша витягнули з криниці й арештували, а стару Павлишеву перевезли в тяжкому стані до лічниці.

МОЛОДІ ДІВЧАТА ГРАБІЖНИЦЯМИ.

На дорозі між Креховичами й Опришівцями під Станиславовом 15-літня Стефанія Щербіцька та її ровесниця Казимира Налепа напали на Марію Олексин і заграбили їй із шиї коралі вартости 8 зл. Напасниці хотіли забрати їй ще запаску і кобілку, однак залишили дальший грабунок, почувши гуркіт якоїсь фіри. Справою занялася поліція й арештувала обі дівчата.

МІШКАМИ ПЕРЕВОЗЯТЬ КОСТИ ПОЛЯГЛИХ.

На основі розпорядку варшавського міністерства внутрішніх справ з 10-го грудня 1936-го р., скасували російський воєнний цвинтар „Холм Слави" на личаківських узгірях біля парку, дальше спільний гріб російських вояків на Стрийському цвинтарі та 48 воєнних могил на 79 полі Личаківського цвинтаря. Рівночасно створили окрему дільницю могил російських вояків на воєнному цвинтарі на Личакові, де склали на вічний спочинок вояків бувшої австро-мадярської й німецької армії підчас світової війни. Ексгумаційно-комасаційні роботи почалися 28-го грудня м. р. і тревають дальше. Кости вояків складають до мішків і перевозять їх цим робом на нове місце. Польські часописи домагаються, щоб кости кільканадцятьох вищих російських офіцирів та кількох офіцирів-поляків перенесли „в якихось деревляних домовинах", а не в мішках! Між полеглими й похороненими на згаданому місці є напевно чимало українців!

ЕЛЕКТРИФІКАЦІЯ ФАРМЕРСТВА.

Комісія Публичної Служби подає, що в стейті Ню Йорк уживають тепер електрики 75,000 фарм, або 42.5% усіх фарм стейту. Ця комісія почала кампанію за електрифікацію фарм сім літ тому, коли електрики вживали 44,000 фарм у стейті. Для цеї обслуги виставлено за цих 7 літ 16,000 миль електричних ліній. Останніми часами при електрифікації фармерства пособляв значно федеральний уряд.

СФІНҐОВАНИЙ НАПАД.

Недавно повідомлено львівську поліцію про грабунковий напад коло Куликова на двох львівських різників, Куриновського і Колодія, що їхали на закупно худоби. Замасковані бандити напали на них зі зброєю в руках і, мовлявь, відобрали їм 850 зл. Поліційні дохоження ствердили, що все те неправда та що оба різники пропили ті гроші в часі латинських свят. Їх арештовано.

ДЕ РОБЛЯТЬ ЩЕ ГУЧНІ ВЕСІЛЛЯ?

В Самоборі в Юґославії відбулася весільна забава для 500 гостей. Мали знаменитий апетит, бо зїли 10,000 ф. воловоо мяса, 8 тисяч фунтів вепровини, 200 туечних індиків, 200 фунтів риб і 1,000 фунтів хліба. При тім усім випили 3 тисячі літрів вина і тисячу літрів сливовиці.

ЗАСЕКВЕСТРУВАЛИ МАЄТОК ПРАВОСЛАВНОГО МИТРОПОЛИТА.

В Кишиневі поліція наложила секвестр на приватний маєток православного митрополита в Басарабії, Ґурія, якого припинено в діяльности. Секвестр має забезпечити претенсії румунської церкви за зловживання, яких допустився митрополит у висоті 11 міліонів леїв.

СТОЛІТТЯ СТЕНОҐРАФІЇ.

Цього року минає 100 літ, як англійський учитель Айзек Пітмен винайшов стенографію. Пітмен помер тому сорок літ. Учені твердять, що вже в давніших часах були деякі проби стенографії, але щойно Пітманові вдалося створити повну систему тієї науки.

Пітмен уродився 1813. р. в Тровбріджі, де його батько був фабричним робітником. М. р. 1837. Пітмен відчинив свою школу в Утонендер-Едж, в Ґльостері й там почав учити учнів стенографії. В тому часі він видав перший підручник стенографії, який розійшовся продовж кількох днів у числі 3,000 примірників. Та офіційно признано стенографію Пітмена в Англії щойно в р. 1890, коли англійський уряд рішив, що слід учити того предмету в школах. Від того часу сестема стенографії Пітмена швидко поширилася по всій Англії, де закладано спеціяльні школи цього предмету. Сьогодня нема в Англії ні одної школи, що не вчила б цього предмету, такого потрібного в купецьким та суспільно політичнім житті.

ДІМ ПІРАНДЕЛЯ — НАЦІОНАЛЬНИМ МУЗЕЄМ.

Італійська Академія, якої членом був померлий недавно італійський драматург Пірандельо, дістала княжий дар від власника винниць у Сицилії, добродія Панкама. Він надіслав до Академії листа, в якому заявляє, що дарує Академії свій дім у Джірдженті, в якому народився Пірандельо. Академія приняла цей дар та рішила уладити в цьому домі Музей ім. Пірандельо. В цьому музеї зберігатимуть ріжні памятки та рукописи померлого письменника.

ПРИГОДА КОРАБЛЯ.

До порту Гемилтон, Бермуда, приїхав з опізненням багато днів британський товаровий корабель „Линденбенк", перепїхавши Анлянтійський океан серед небувалої в нинішніх часах пригоди. Буря збила його з дороги так, що звичайне топливо вийшло, як йому було ще далеко до порту. На приказ капітана корабля залога різала все, що було на кораблі з дерева, та топила тим у корабельній печі. Здирали повали, дерли підлоги, тощо. Всі моряки заняті були різанням дерева цілими днями, з перервою трьох годин на сон. Один моряк вийшов зо своєї каюти й, забувши, що сходи зірвані на топливо, впав у нутро корабля й, розбивши собі череп, погиб на місці. По десятьох днях такої подорожі корабель нарешті добився до порту.

МІЛІОН ЛЕЇВ У СНІГУ.

На румунському березі Дністра в місцевості Шит, що лежить напроти Заліщик, власник млина з Вижниці над Черемошом кинув у сніг незамітно пачку з 3,000 долярів, кількома тисячами злотих і штабу золота. Вартість пачки є півтора міліона леїв, це є коло $8,000. Румунські власті зарядили пошукування, але досі скарбу не знайшли. Згадану пачку покинув пачкар, щоб не відповідати перед законом, бо на основі румунських законів чужі валюти й золото треба складати в Національним Банку.

ДВА ГАМУЛЬЦІ В ПОЇЗДІ НЕЧИННІ.

На залізничій стації Щирець під Львовом — коли вже поїзд, що йшов до Львова, рушив зі стації, на сходах вагону ч. 17784 появилася жінка з дитиною на руках, що намагалася з дитиною вискочити з поїзду на землю. Вона не вміла на час протиснутися через переповнений вагон, щоб висісти в Щирці, й щойно коли поїзд рушив, знайшлася при дверях. Два пасажири, що побачили грізне положення, в останньої хвилини, коли вже жінка мала скочити, схопили її за руку так, що вона зависла у воздусі. Назад втягнути її до поїзду, ніяк було не можна. Тоді зачали кликати помочі та хотіли спинити поїзд при помочі автоматичного гамульця. Та виявилося, що два гамульці не функціонували. Аж свист кондукторів і сиґнали ліхтарки звернули увагу машиністові, що спинив поїзд.

ПОЛЯК ПРО ПОЛЬСЬКУ „ЯГАЙЛОНСЬКУ ІДЕЮ"

Каже, що її завданням було польщити українців і литовців.

ВАРШАВА. — Польський публіцист А. Бохенський помістив у журналі „Бунт Млодих" статтю під заголовком „Актуальність ягайлонської ідеї". Він заявляється проти поширювання цеї польської „історичної ідеї", до якої вороже ставляться українці й литовці. А ворожі вони цій „ідеї" тому, що польська політика доби Ягайлонів вела до національної асиміляції литовців і українців. Ця польська політика довела на практиці до знищення української державної традиції, звязаної зі „старою Руссю", вона скольонізувала чисто українські землі, особливо на Поділлі, заселивши ті землі польськими шляхотськими осадниками. А все те відбувалося шляхом таких насильств, які глибоко запали в душу українців. І тому, пише Бохенський, ця „ягайлонська ідея" є в очах куранців нічим іншим, а „розбоєм". Її українці не приймуть. Як українці так литовці й білорусини не хочуть стати поляками. І цю їх волю треба шанувати.

ПРОВОКАЦІЇ З БОКУ РУМУНІВ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Бувший румунський премієр Йорґа накинувся в сенаті на буковинських українців, закидуючи їм, що вони займаються протидержавною акцією, послугуючись при цьому... греко-католицькою церквою. З цього українські круги заключають, що треба числитися з тим, що зачнеться нова нагінка проти українців у Румунії.

ЗАМІСЦЬ ПОК. Д-РА С. ФЕДАКА — ПРАЛАТ Л. КУНИЦЬКИЙ.

ЛЬВІВ. — Часописи подали повідомлення, яке оголосив о. Леонтій Куницький, відомий український патріот, а в якім подає, що згідно з волею бл. п. д-ра Степана Федака він перебрав на себе дальше ведення акції допомоги політичним вязням. Заразом о. Куницький подає, що матеріяльне положення цих вязнів — жахливе, тому просить надсилати для них грошеві жертви.

БУДЕ ВИСТАВЛЕНА ФІЛЬМА „МАЗЕПА".

БЕРЛІН. — Кіновиробництво „Уфа" оголошує, що вже цеї весни приступить до реалізації великої фільми „Мазепа". В постанові цеї фільми має працювати теж знаний фільмовий режисер Евген Деслав із Парижа.

ПІЗНАВАЙМО БАТЬКІВЩИНУ.

ЛЬВІВ. — Появилося перше число ілюстрованого щомісячника „Наша Батьківщина", в якім знаходимо багато матеріялу, присвяченого українському краєзнавству і туристиці, що саме входить у програму цього пожаданого журналу. Річна передплата виносить 6 зл. Редакція міститься у Львові, ул. Чарнецького 26.

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА НИЩИТЬ „СОЮЗ УКРАЇНОК".

ЛЬВІВ. — Щораз частіше появляються відомости, з яких виходить, що польські урядові чинники намагаються на всі лади ослабити, а то й цілковито припинити діяльність „Союзу Українок". Особливо інтензивно ведеться ця акція польського уряду на Волині. І так здолбунівське повітове староство розвязало цілком безпідставно й незаконно здолбунівську філію „Союзу Українок". Що гірше. На місці цеї народньої української установи буде польське староство хрунівську жіночу орґанізацію, ніби українську, в ціли занархізування українського життя.

З БУКОВИНСЬКОГО ЛИХОЛІТТЯ.

ЧЕРНІВЦІ. — Як сильно нищать румуни українське життя, видно найкраще по тім, що ще в 1933 році було в черновецькім повіті на 620 учителів 370 українців, а тепер уже є всього 50 українських учителів.

ЛІВІ ПРОГРАЮТЬ.

ЛОНДОН. — З довірочних донесень з Еспанії виходить, що надходить кінець лівій владі в Еспанії. „Чужинецькі бриґади", які були головною опорою лівого уряду, зачинають розлітатися. Совети не є в силі доставляти дальше доволі зброї й амуніції, як теж більшого числа жовнірів. А без чужинецької допомоги ліві не вдержать ніяк влади.

ҐІТЛЕР ВИРІШИВ ЦЕРКОВНИЙ СПІР.

БЕРЛІН. — Ґітлер вмішався особисто в церковний спір протестантської церкви, спричинений натиском націстичної влади на те, щоби підчинити цю церкву націстичній доктрині. Ґітлер видав рішення, яким назначив нові вибори Ґенерального Синоду німецької евангелицької церкви. Кажуть, що ця уступка Ґітлера є заразом і признанням, що націсти потерпіли невдачу на церковнім полі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Адр за: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАГОНИСТИЙ КРОК

Зі справ, які найбільше обходять пересічного американського громадянина, найважнішою є та, щоби поправились якнайскорше економічні обставини до того ступня, щоби була можливість для кожного працювати і заробляти на пристойне життя. І саме ця обставина заважила на тім, що Рузвелта вибрано наново президентом величезною більшістю голосів. Цілком певно президент є цього свідомий. Як і певним є те, що саме через те він тепер виступив з проєктом реформи найвищого суду, виходячи з заложення, що саме цей найвищий суд став йому на дорозі підчас першої каденції у виконуванні цеї соціяльної програми, яка на його думку може, чи повинна довести край до добробуту.

Своїм проєктом збільшення числа суддів при найвищім суді хоче президент Рузвелт, коли говорити простою мовою, забезпечити здійснення своєї програми відбудови краю. І то в такий спосіб, щоб до суду ввійшли сили, прихильні тій програмі, й створили тим чином у найвищім суді більшість, яка вже не буде уневажнювати таких актів конгресу, які будуть запропоновані адміністрацією та які президент Рузвелт уважатиме доконче потрібними для переведення економічного уздоровлення краю. А, як відомо, такі уневажнювання мали місце в часі першого чотироліття президентури Рузвелта. Ті уневажнювання особливо були замітні тим, що дотикали найболючіше „забуту людину", себто знищених депресією фармерів, та взагалі біднішу клясу населення. Тому й не диво, що президент, змагаючи зреформувати найвищий суд, має цю клясу „упосліджених" за собою.

То біда в цьому, що проти цього проєкту виступила тепер велика маса людей, які звикли попирати президента в усіх його інших „радикальних" змаганнях до зміни соціяльної структури краю. А противні вони проєктові тому, що є тої думки, що президент взявся за дуже небезпечний крок, який готов підкопати ті основи, на яких спочиває американська демократія. Своїм маневруванням президент Рузвелт дає до пізнання, що він, який уявляє собою т. зв. виконну владу, хоче змусити судейську владу притакувати всьому, що він робить. Як знаємо, американська держава є побудована на принципі трьох незалежних від себе влад: законодатньої, виконної й судейської. А тепер виходить на таке, що президент, що має демократичну більшість у конгресі, себто у владі законодатній, може переforсувати там свої пляни. Колиж іще буде запевнення, що він матиме на практиці таку саму силу і в найвищім суді, то тоді всі головні влади в певних випадках практично опиняться — в одній руці. А це вже є те, що зветься повною диктатурою, що знову противиться американському способові політичного думання. Ось тому і проєкт реформи найвищого суду готов більше зашкодити плянам відбудови краю, ніж допомогти їх здійсненню, бо є щодо цього завелика розбіжність думок.

МАСОВЕ ВИСЕЛЮВАННЯ УКРАЇНЦІВ З КОСІВЩИНИ

(„Діло" про нечувані „подвиги" косівського старости).

Негайно по оголошенні закону з 9. липня 1936 р., який довів до основних і далекосяглих змін у розпорядку президента з 23-го грудня 1927 р. про кродони держави, косівський староста К. Фіяля почав масово виселювати тих молодих і свідомих українців (-нок) з косівського повіту, які були йому невигідні під притокою, що вони небезпечні у прикордонній смузі. Спершу староста виселював тих приватних учительок та учителів, які вчили дітей у священиків або в богатших українських родинах, але самі не походили з косівського повіту. І так староство усунуло п. **Нусю Подиківну**, приватну вчительку в о. Глібовицького з Довгополя, студ. **Миколу Матвійчука**, інструктора в о. Березовського в Білоберезці і п. **Світликівну**, доньку гімназійного вчителя Р. Ш. з Коломиї, яка вчила дітей п. Віндика в Криворівні к. Жабя. Опісля прийшла черга на кооперативних і приватних крамарів: п. **Соболя**, управителя крамниці П. С. К. з Косова, п. **Р. Виноградника**, власника крамниці в Ясенові Горішнім, людину хору на груди, для якої побут у горах є питанням життя, та його свояка **Петра Михайловича**, гімн. абсольвента з Городенки, якого вислав п. Виноградник, щоб вів крамницю. Така сама доля стрінула оного студента богословії зі Стниславова, який приїхав до Бервінкова до о. Тимощука лікуватися, бо сам нездужає на грудну недугу. Вкінці староство почало виселювати ті немилі собі особи, які постійно мешкають у косівському повіті, де мають свої господарства і родину або мешкають у батьків. Така нещодавно стрінула п. **Крикнівського** з Жабя, де він був головою „Лугу". Єдиною його провиною було мабуть те, що він критикував поведінку колишнього радикального посла, а теперішнього війта Петра Шекерика-Доникова, який — як загально відомо — помагає польонізувати гуцулів. В останніх днях така сама доля стрінула п. **Марію Наконечну**, доньку о. Наконечного, пароха Фересхулі, якої єдиною провиною було хіба те, що вона скінчила курс господинських інструкторок „Сільського Господаря" у Львові і вернулась до батьків, щоби працювати в Косівщині. Вона дістала 20. січня ц. р. наказ зі староства, щоб негайно до 5-ох днів покинула родинний дім батьків, бо інакше виселять її силоміць. Текст цього наказу такий:

Starosta powiatowy kosowski. Nr. BB. 6/37. Kosów, dnia 16. stycznia 1937. Do Pani Marji Nakonecznej, córki ks. Nakonecznego w Fereskuli. — Wobec stwierdzenia, że osiedliła się Pani w Fereskuli, a więc miejscowości położonej w strefie nadgranicznej, bez uprzedniego uzyskania przewidzianego art. 6. rozporządzenia Rady Obrony Państwa z dnia 20/VII 1920 Dz. U. R. P. Nr. 64 poz. 426 zezwolenia na prawo przebywania w tej strefie, wzywam Panią, ażeby w nieprzekraczalnym terminie do dnia 25 stycznia 1937 opuściła strefę nadgraniczną powiatu kosowskiego pod rygorem pociągnięcia do odpowiedzialności karnej i przymusowego wydalenia. — Od tej decyzji wolno Pani wnieść odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego w Stanisławowie, które podać należy przez tut. Starostwo w terminie 14-to dniowym licząc od dnia następującego po doręczeniu. Równocześnie orzekam na zasadzie art. 87 rozporządzenia Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 34 o postępowaniu administracyjnem, że wniesione ewentualnie odwołanie niema mocy wstrzymującej wykonania niniejszej decyzji, a to ze względu na interes publiczny. — Starosta powiatowy: (K. Fiala).

Слід додати, що панну **Подиківну** поліція примусово відставила до Косова лише тому, що не приїхав гуцул, який мав її відвезти з села, бо опізнився. Крім того в Косові примкнули її ще на один день до арешту.

Одночасно косівське староство забороняє заснувати кружки „Сільського Господаря" у Ферескулі і в Довгополі та відтягається від затвердження статутів т-ва „Сокіл" у Ферескулі. Зате насаджується масово по наших селах польські крамниці під фірмою „кулек рольніччих" та молочарні, що ведуть сухітниче життя і, розтративши більші субвенції, соромно провалюються. Тепер на ратунок до польської крамниці і молочарні у Гриняві, найбільшім селі над румунським кордоном, староство вислало нашого таки земляка, інж. Кураха, колишнього стовпа радикальної партії, який на спілку з Шекериком - Дониковим польонізував Жабє, а тепер сповняє таку саму польонізаторську ролю у Гриняві. Вкінці слід агадати, що ніякі інтервенції в старости Фіялі у справі виселених осіб не помагають. Навпаки. „Ті, що інтервеніють, мусять ще вислухувати погроз загонистого старости, який до одного зі священиків висловився ось так: „Вашим обовязком дбати про виконування 10-тьох заповідей і не мішатися до політики" (?). Єдині, на його думку, порядні люди — це „каменярі".

НІМЕЧЧИНА МІЖ ВІЙНОЮ І МИРОМ

(Для „Свободи" з Німеччини).

30. січня минуло 4 роки Гітлерової влади в Німеччині. Перед райхстагом німецький диктатор виголосив промову, яку з великим інтересом слухав цілий світ. Та й зрозуміло: ніколи в історії Европи доля війни і миру не було в руках однієї людини, як це бачимо тепер. Навіть промови цісаря Вільгельма II. не викликали такого інтересу, як декларації Гітлера. Вільгельм таки мусів оглядатися і на німецький парлямент, а також на думку інших німецьких королів та князів. Гітлер має сильнішу владу. Його волю сліпо, без роздуму, виконує „націонал - соціялістична робітнича партія", а значить і ціла держава, бо державний апарат є в руках гітлерівців.

В своїй промові Гітлер міг похвалитися великими успіхами своєї політики в міжнародних відносинах. Справді: Гітлерові вдалося знищити версайський договір і осягнути для Німеччини повну рівноправність з іншими державами. Заведенням загальної військової служби німецький уряд створив могутню армію, яка дорівнює силі кожної іншої великодержави. Для німців, які від 1919 року були морально й матеріяльно пригноблені постановами версайського мирового договору, звільнення від цих диктатів було мрією.

Безперечно, Гітлерові дуже пощастило. Коли 1923 року німецький демократичний уряд відмовився виконувати версайський договір, то Франція обсадила негайно, за згодою інших держав Антанти, прибагату німецьку область Рур. Німеччина мусіла скоритися, бо не мала сили противитися переможцям у світовій війні. Коли від 1933 року Гітлер почав систематично ламати постанови версайського договору, то між західніми великодержавами вже не було єдности. Французи теж забули свої рани з доби світової війни і не мали охоти починати війну проти Німеччини за недодержання мирових договорів. Час показав, що ті договори, утворені під впливом чуття пімсти і злоби, не були реальні.

Проте, побачивши, як Німеччина відновлює свою мілітарну силу, інші держави почали прискорене узброєння власних армій. Від 1933—34 р. почалися шалені перегони в зброєнню в цілій Европі.

Гітлерова промова з 30. січня була змістом і формою миролюбна. Очевидно булаб вона зовсім інша, колиб Гітлер знав, що його сусіди не є приготовані на воєнні „несподіванки". Тимто німецький диктатор уважав за потрібне запевняти світ, що доба „несподіванок" з боку Німеччини вже минула, і особливо супроти Франції зазначив, що з нею Німеччина не має ніяких спірних справ.

Коли в заграничній політиці Гітлер міг похвалитися великим успіхом, то зовсім інакше виглядає внутрішнє положення в Німеччині. Цікавий слухач може почути в німецьким радіо заклики до господинь, щоб варили капусту, моркву та інше зілля, бо, мовляв, німецька земля не має змоги дати вам мяса і товщів. Для німецького господарства Гітлер призначив диктатором Герінга, який має завдання здійснити „чотирьохрічку" і має необмежені права супроти невдоволених „шептунів". Німецькому народові мало самих гармат та літаків; люди хочуть також мати хліб і масло. Але теперішній режім у Німеччині не дуже дбає про задоволення цих матеріяльних домагань. А критикувати за це уряд і так не можна, бо за критику політики уряду в Німеччині карають ввязнецею або висилкою до концентраційних таборів. Німечина може тепер „похвалитися" десятком концентраційних таборів, у яких є тисячі людей (комуністів, соціял-демократів, католиків, монархістів і опозиційних націонал-соціялістів), що інакше думають ніж уряд.

Трудноці для Гітлера у внутрішній політиці ще зростуть після осягнення рівноправности Німеччини. Задля рівноправности в світі багато німців могло на деякий час миритися з теперішнім режімом. Але, коли зза кордону Німеччині вже ніщо не загрожує, то тим більше захотять німецькі громадяни також **внутрішньої рівноправности**. Славний німецький письменник Томас Манн, великий знавець німецької душі, написав у новій своїй книзі, що німецький нарід не піде за Гітлером у воєнні авантури. Чи так буде — покаже будучність. Але може також через те Гітлер мусів говорити 30. січня зовсім мирним тоном про свої пляни в міжнародній політиці. Очевидно Гітлер буде пробувати переговорами добитися повороту Німеччині кольоній, взятих після світової війни. Про пляни „походу на схід" Гітлер не сказав нічого. Знавці відносин у Німеччині кажуть, що провідники німецької закордонної політики хотіли би помогти большевикам упасти з середини і що в Німеччині є сильна течія, яка стоїть за „єдину неділиму" Росію". Для цієї мети в Німеччині віджвили жалюгідну креатуру — „гетьмана" Полтавця - Остряниці, що готовий виконувати все, що звелить Гітлер. Є відомости, що навіть Скоропадський в очах гітлерівців занадто великий „самостійник" і тому не має у них довіря...

Д. І.

В. Буднівський.

РОДОМ З ПЕКЛА

(4)

Ось так то Туркалиха розпустила між людьми вість, що Марина Горошкова втопилася.

Горошко втік від тещі, не сумніваючися, що він вдовець. Поїхав на Запорожжя і став козакувати. Що діялося в його родинних сторонах і в Дубрівці, він не знав. Очевидно також не знав, що сталося у його тещі.

Сумно було жити Туркалисі самій. Не було з ким сваритися, не було кому кілків тесати на голові. Вже думала, чи не поїхати би до доньки, коли на подвіря віхав віз. З нього зліз Семенич і пішов до хати, полишаючи на возі двох парубків.

— Нарешті ти пригадав собі, що я живу! — скрикнула врадувана. — Чому Марина не приїхала відвідати маму? Може боялася і ти може боявся, що в хаті буде Сидір і відбере тобі Марину, може й побте тебе?

— Та боявся, — відповів нешлюбний зять.

Він цілком не боявся, бо до тещі виїхав аж тоді, коли вчув, що Горошко втік на Запорожжя.

— Я лише на хвильку, вступив до вас і зараз їду далі, бо боюся, що Сидір наскочить тут на мене.

— Того ти не бійся, бо з жалю за любою жінкою Сидір втік звідси. Мабуть постригся в черці, щоби відпокутувати свої гріхи.

— Коли так, то я мабуть вступлю до вас ще раз, вертаючися. Тепер таки мушу далі їхати.

— Та бодай трохи відпічни.

Семенич глянув крізь вікно на вулицю. Побачивши, що його віз з обома парубками вже на дорозі перед хатою, сказав:

— Нема коли відпочивати. Я і так загаявся. Я привіз вам щось таке, що вас дуже втішить. Лежить у шопі.

— Чому не принесеш до хати? — спитала.

— Бо воно дуже велике і закутане в килим. Треба, щоби воно поволи розмотувати, порозвязувати і розгорнути. Коли я пішов до хати, мої парубки занесли з воза до шопи і вихали на вулицю. Дожидають мене. О! Як луснув батогом! Кличе мене. Бувайте здорові.

Семенич вийшов. Сів на віз і відїхав. Туркалиха цікава, побігла до шопи і побачила щось довге, закутане в килим, позавиване і перевязане крайкою. Коли стала розмотувати, відскочила і крикнула з жаху:

— Що се? Хто се?!

Хоч ледви вчула, та всеж таки вчула, що застогнав хтось в килимі закутаний. Вона ціла вПріла, бо стала вгадувати, якого то гостиця дістала від Семенича. Метнулася розвязувати. Руки тряслися, тож ледви порозвязувала. Розгорнула килим і викотила з нього... свою донечку.

Марина глухо стогнала, бо була закнеблована. Руки і ноги мала звязані. Коли мама розкнеблувала її уста, донька лиш глибоко дихнула і шипіла:

— Пес, пес, пес!

Туркалиха й не питала, що сталося, ні яка була причина, що Семенич відвіз Марину до мами, ще й так звязану. Знаючи, яка її доня, вгадала, що вона добре допекла Семеничеві і він таким способом спекався її. Обоє пішли до хати. Марина не казала нічого, тільки крізь затиснені зуби раз у раз шипіла:

— Пес, пес, пес!

Мамуню таки скортіло докладніше довідатися, як до того прийшло, що Семенич аж так звязав свою любку. Знала, чим донечці розвязати язик. Поставила на столі фляшину медової запіканки. Коли Марина вже вицідила половину фляшки, стала розказувати.

— Той Іван ще гірший пес як Сидір! Як я тут веремувала, то Сидір неначе не чув. Іван не такий. Він відповідав... Та коби лиш се! Він сварився, гримав на мене, далі й гаибив. Треба вам було видіти і чути, як він бучу зчинив, коли я лиш маленьким горнятком кинула в його сторону!

— Я не сумнівалася, що то простакуватий хлоп, — перебила мамуня.

— Коби то лише його словні простацтва! За пару дурних горшків і за одну миску він раз вдарив мене і загрозив, що виженє мене від себе.

— Було зараз наплювати на нього і вернутися до мене.

— Щоби втішився? Ні! Так скоро я не хотіла зробити йому тої радости. Я погадала собі:

„Піду від тебе, та аж добре наллю тобі сала за шкіру!" — Стала я йому ляяти те сало. Раз, ні сіло, ні пало, бо я тільки щось сказала йому, він до мене:

„Збирайся! Іду запрягати коні. Відвезу тебе до мами.

— А я його, а він мене!... Гадаєте, що він мене рукою, або палицею? Ні! Тим канчуком, що бив неслухняні собаки. Збив, збив мене і пішов запрягати коні. Приходить до хати і кричить, щоби я сідала на віз. Боже!

Марина заломила руки і стала хлипати.

— Щож сталося? — спитала мамуня, хоч могла знати, як скінчилося, бо бачила, яку він привіз.

— Сталося таке, що я знов його, він знов мене. Канчуком змолотив так, що я не могла рушитися. Я лиш кричала, що не піду від нього, хіба, що по мене прийде мій муж. Тоді він закнеблював мене, звязав і решта. Так я знайшлася назад у вас... Сидора нема в хаті?

— Нема і не буде. Пішов у світ за очи.

— Скучно було йому в хаті без мене?

— Мабуть, що без тебе тяжко йому було жити...

Дні плили за днями, літа за літами. Сидір Горошко на Запорожжю козакував. Воєнний промисл заганяв його також в інші сторони України, поза межами Запорожжя. Він скрізь мав знайомих і приятелів. В одним поході він разом з товаришем Петром Шкорубою стояв квартирою у батька Петра, що мав хутір по середині між Уманем і Хащеватим. Балакаючи з Горошком, старий Шкоруба спитав:

— Чому ти не женишся? Тобі хіба вже крайна пора.

— Не женюся і не буду женитися, бо хто попікся на гарячім, той на зимне дує, — відповів Сидір.

— Ти вже попікся? Вже? Та яким чудом? Хіба, що мав любку і вона зрадила, вийшла за іншого? Такі не рахуються.

Шкоруба дивувався, бо в тих сторонах ще ніхто не знав, що Горошко вже мав жінку.

— Я таки вже попікся, бо я вдовець, і знаю, що таке жінка, що таке теща.

— То хіба обі були якісь... родом з пекла?

— Справді звідтам родом, — відповів Сидір. — Мабуть вистрибнули на сей світ з пекла, звідки викинули їх чорти, бо не могли з ними дати собі ради.

Слово по слові, і Сидір оповів, як то він оженився, як жив з жінкою і як Бог увільнив його від неї, бо втопилася.

— Бо ти дурний. Був парубок, — сказав старий Шкоруба. — Хто купує кота в мішку?

— Вона не була в мішку, коли я залюбився, — відповів Сидір.

— В мішку, ні. То так лиш кажеться. Та вона була неначе в мішку, бо ти не знав, яка у неї душа. Ти ні сам тій душі не придивився, ні не питав тих, що знали її. І вдача доньки і мамуні не могли бути тайною для їх сусідів. Тобі не тяжко було би довідатися, які вони.

— Пропало! — зітхнув Сидір. — Добре, що минулося. Коли донька відійшла від мене, то неначе щіблів від її мамуні, то неначе щойно на світ прибачив, який він гарний і, хоч буває, що чоловіка притисне якась біда, то на цьому жити, таки розкіш!

— Жити з любою і доброю жінкою, ще більша розкіш. Тільки не треба брати першої з краю, залюбившися, ще не придивившися добре, яка то душа під покришкою гарного личка.

— Не хочу призиратися, бо як станеш призиратися, сонцю, то воно тебе осліпить. Я й до такої хати, де є гарна дівка, не поступлю.

— Я тобі хотів сказати щось, може і показати. Колиж ти такий обережний, то не покажу.

— Мабуть маєте охоту висватати мене... Висватайте свою сина!

— Колиж бо він вже має дівчину. Шкода! Я волів би, щоби взяв ту, що я мав би велику охоту показати тобі. Вона не така, як була твоя, царство їй небесне. Ту я знаю дуже добре, від малої дитини. Вона донька мого сусіда. Шкода, що мій Петро задивився на іншу...

Сидір дуже не любив, як його сватали, тож дальшу розмову звів на інший шлях. Балакати було про що, бо тоді татарська орда зпід Очакова гуляла по Поділлю. Подовниками чамбулами татари вертались з добичою домів. Їхали шляхами між Дністром і Богом. Очевидно, не буде нагода, то й по дорозі домів грабили.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Вунсакет, Р. Ай. — До коляди додати: М. Г. $1.

Арнольд, Па. — Між жертводавцями з ювилейної забави має бути: Марія Різник $1.

ЯК МОСКВА НИЩИЛА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

3. За мову „Леніна-Сталіна"...

Після курсу „українізації", коли тільки Москва прибрала на силі й виробила собі за границею яке-таке становище, вона негайно взялася за цілковите помосковлення України. Почались отже нагінки й переслідування передовсім на **культурному фронті.**

Найяркішим виявом цього був великий **процес Спілки Визволення України (СВУ)** в р. 1930 — процес, який за словами проф. Стоцького був мистецьким твором провокації старих фаховців царської охрани, що тепер з наказу червоної Москви в пролет. ГПУ опікується українським народом. До того часу — хоч не було повної свободи преси, науки, та взагалі розвитку науки, то всежтаки виходили деякі наукові матеріяли, йшла якась наукова робота.

Але від хвилі процесу СВУ починається систематичний погром українського народу, його мови й культури, що без стриму треває до сьогодні.

Винищено матеріяльно й морально нарід — жахливим — на свій лад подуманим голодом, музеї перемінено в бознащо, знищено Українську Академію Наук, знищено українське мовознавство, припинено всяку науково-дослідну роботу, зруйновано старі памятки української культури (як ось пр.: Михайлівський монастир з 12. ст.) а самимиж українцями переповнено Соловки й Сибір. Ці роки винищування всього що українське — устелені смертю комуністів-українців, що не могли довше глядіти на правдиву ціль Москви.

Застрілився М. Скрипник, самовбивством покінчив Хвильовий (знаний письменник), **Стронський** (політичний діяч), **Голоскевич** (знаний мовознавець), **з голоду помер Михайло Грушевський, а ще розстріляли цілу низку письменників, поетів, людей науки, як: Г. Чупринку, Олексу Влизька, Грицька Косинку, Романа Шевченка, О. Щербину і багато-багато інших. Більшість учених — на засланні, а українські комоністи втікають із советського „раю" (Чалій, Новицький).**

І здавалось би, що Москва, жадна крови, смерти й знищення всього, що українське, дійшла в своїм руїнницькім шалі до краю. Але ні! **Залишилася ще українська мова!** І тепер по „українізації" Москва взялася за її цілковите знищення. Головнокомандуючим у цій роботі настановлено ославленого **Постишева** та віддано йому до послуг окремий апарат.

До цієї праці забрався тов. Постишев з цілою енергією. Розроблено докладніські пляни війни з українською мовою а провідним гаслом цього бою було: **„Викорінити, знищити націоналістичне коріння на мовному фронті".**

В 1934 р. появляється I. число тримісячника **„Мовознавство"** видане зовсім змосковщеною **„Всеукраїнською Академією Наук"** і там подрібно обговорено суть московської нагінки на нашу мову. Там же міститься ввесь акт обвинувачення української мови, акт, що його проф. Стоцький зводить то таких трьох точок:

а) **„націналістичне шкідництво" в термінольоґії** (цебто в ріжних українських словах).

б) **„націоналістичне шкідництво" в складі** (цебто будові речень — що дуже ріжниться від московської).

в) **„націоналістичне шкідництво" в українському правописі.**

Проф. Стоцький переходить подрібно всі ті точки за чергою й доказує, що ніякого „національного шкідництва" в усіх цих ділянках нема, що вони зі становища правдивої науки мають основу в природнім розвитку української мови.

„Націоналістичне шкідництво в мові — каже С. Стоцький — це на ділі московський видум, це претекст для погрому українства большевиками".

В їхньому розумінню є тільки **одна мова, „російського пролетаріяту й трудящих мас інших републик СССР",** а саме **московська мова.** Окремої мови від російської не сміє бути в СССР. Хто говорить про це йнакше, **вбиває клин між мовами трудящих мас СССР!** Мовні засоби для української і російської мови мають бути спільні. Тому тов. Постишев наказав: **негайно припинити видання всіх українських словників** докладно переглянути їх, **перевести зединення української мови з московською.** І так почалося цілковите знищення української мови, мови націоналістичних шкідників, а почалась на цілу пару пропаґанда **мови Леніна-Сталіна,** мови великої советської батьківщини, тобто російської.

Старий російський царат був чесніший: він — називав речі по імені.

(Докінчення буде).

Поступ.

Перед кількома роками реліф (публичне удержання) був для багатьох людей великою зневагою, а тепер професією.

Також питання.

— Мамо, — питає мала Дося, — як називалися перші люди на землі?

— Адам і Ева, — відповіла мама.

По хвилині спиталася Дося знов:

— Мамо, а хто їх носив на руках, як вони були малі?

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

З ВЕЛИКОЇ ХМАРИ.

Поляки справляли оноді в Ню Йорку велику параду. Назвали її „Ніч у старім Кракові". Америкнаські ґазети розписувалися про неї широко. Мовляв, це буде найбільша й найширше оброблена забава цілого сезону. На ній виставлять широку програму польської музики, танців і середньо-вічної паради. І так далі.

Так писалося наперед, себто ще до балю. По балю вістки зійшли на ніщо. Навіть ті ґазети, що розпливалися наперед у заповідях, що то завелика річ буде ця афера, по афері замовкли. Коли до балю містили деколи цілі стовпці, по балі могли подати всього кілька стрічок.

Порівнюючи ґазетний розголос перед виставою з розголосом по виставі, читачі мали таке враження, яке має дитина, як уперше побачить, як надувають бальон, а потім побачить, як його проколють. Надується бальон до величезних розмірів, що деколи й страху може нагнати. Потім нагло тріск, теж страшний! Але по тріску пшик, і з великого бальону осталася малесенька плівка, що навіть дитини настрашити не може!

ВЕЛИКИХ СЛІВ ВЕЛИКА СИЛА.

Писали з приводу цього балю американські ґазети, що баль буде підчеркувати історичні, патріотичні, культурні й диплематичні відносини між Польщею й Злученими Державами.

Історичні зносини між Злученими Державами й Польщею ілюстрували наперед церемонії з коронації Ядвиґи на польську королеву в Кракові в 1384-тім році. Америку, звісно, Колюмб відкрив у 1492 році. Злучені Держави проголосили свою незалежність у 1776-тім році.

Отже відносини між Польщею і Злученими Державами почалися 400 літ перед повстанням Злучених Держав, а сотку літ до відкриття американського континенту.

ЩЕ ОДИН ЗАСІБ.

З Толіда, в стейті Огайо, доносять про ще одну новину в боротьбі робітників за поправу своєї долі. Називається цей засіб „слов-давн страйк". Себто страйк загаюванням.

Придумали його, чи попали на нього, члени „Виховного Товариства Механіків Америки", коли заряд підприємства „Спайсер Манюфектюринґ Корпорейшен" не відновив контракту з робітниками. В цьому страйку робітники, подібно як у „сидячому страйку", не покидають роботи, але сидять у фабриці. Вони навіть працюють коло своїх машин, чи варстатів, одначе не працюють з такою скорістю, з якою працюють звичайно. Виконують кожний рух з трохи повільнішою скорістю.

Можемо предстатити собі, як тяжко підприємцям з цим боротися. А якраз від цього залежить у великій мірі успіх боротьби.

ОБХОДЯТЬ НОВИЙ РІК.

Дня 11-го лютого обходили американські китайці свій Новий Рік.

Показується, що в тім, коли припадає китайський новий рік, всі китайці годяться. Не годяться одначе в тім, чи це був 4641-ший, чи, як кажуть інші 4498-мий, як кажуть інші, інші, 4498-мий, чи 4634-тий, як кажуть ще інші.

Це показує на трудність означити початкову дату всякого числення часу, або так званої ери.

МНОЖЕСТВО ЕР.

Ця трудність китайців нагадує ріжні способи числення ери.

Старинні греки числили роки від року, що відповідає 5598-му рокові перед християнської ери, котра числить літа від року народження Христа. Жиди числили роки від 3761 року перед початком християнської ери. Римляни числили роки від 753-го року перед початком християнської ери. Магомедани від 622-го року християнської ери (себто по різдві Христа).

Кожде числення починається від якоїсь події, справдішньої або припущеної. Греки й жиди числили від початку світу, римляни від заложення міста Риму, магомедани від утечі їх пророка до Мекки.

Нині майже загально в світі вживається числення років від Христового народження. Роки перед Христом зазначується звичайно „перед Христом" (по анґлійськи: Бі Сі—Біфор Крайст); при роках по Христі так і ставиться слова „по Христі" (по анґлійськи: „Ей Ді", з латинського „анно доміні" себто: року божого).

ЧОМУ НІ?

Пише один з наших дописувачів:

„Маю охоту запитатися Вас, Пане Редакторе, яку вартість мала би книжка, в котрій знаходиласяб історія мого життя від 7-го року. Зазначую, що в ній все було би правда. Чи цікавила би кого така книжка? Чи принесла би вона яку користь?"

Не подаю імени дописувача, бо він мені на це не подав виразного дозволу, а відповідаю публично, бо такий запит можна чувати й від інших людей.

Останніми часами в Америці й поза Америкою слідно велике зацікавлення біоґрафіями, себто книжками, що подають опис чийогось життя. До книжок про життя належать і книжки про власне життя, або, як це по вченому з грецької мови називають, автобіоґрафією. Ці мають ще більший попит як звичайні біоґрафії, себто описи чужого життя.

ВСЕ МАЄ СВОЄ „АЛЕ".

Одначе, якщо автобіоґрафія має бути цікава іншим людям, вона повинна говорити не тільки правду, але, як каже формула присяги, всю правду і нічого більше як правду.

Значить, у ній не має бути нічого пропущено. Наприклад, чому має пропускатися життя до 7-го року? Чи до 7-го року людина не тямить нічого цікавого?

Щодо дальшого життя, то кажуть американські накладці, що кождий чоловік має в своїм життю досить матеріялу на одну повість. Отже якби кожний чоловік описав своє життя повістевим способом, була би цікава книжка. Одначе хто з нас здібний писати про своє життя так щиро, широко, без викрутів, як ми оповідаємо, наприклад, про цікаве життя людини, котра до нас не має ніякого відношення? Хто здібний покласти чорним на білім про події зо свого життя, за які він самий соромиться, той повинен би писати свій життепис; як хто на таке нездібний, цей краще зробить, як буде читати, що про нього кажуть інші люди, на таке здібні.

Чи здібний дописувач на таке, я рішати не можу, поки він мені не предложив, що і як він пише. До того часу про це най рішиться він самий.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Наші хлопці побідниками.

Клюб Хлопців під покровом св. Арх. Михаїла, що є при прав. церкві, мав дня 11. лютого змагання в кошиковий мяч. Серце раділо, коли ми гляділи на ті змагання. Бо переконалися, що маємо у своїх руках гарний матеріял. Наші хлопці грали інтеліґентно, здисципліновано й зручно. А коли ми гляділи, як вони переходили з одної позиції на другу, то все те виглядало на гарну розстрільну, а їх мундури нагадували нам козацькі і стрілецькі. Хлопці наші осягнули побіду, якою, як це підкреслює „Ди Вунсакет Кол", осягнули рекорд. Імена тих, що так добре грали, ось такі: І. Романович, А. Бариляк, Т. Грядок, Ю. Грядюк, М. Коцюба, М. Процишин, Г. Грядюк.

М. Чагарин.

ЩАСЛИВИЙ ВИПАДОК.

В шотляндськім місті Дунде мешкає 53-літня Анна Баль, яка була вже від довшого часу без праці і жила тільки з підмоги 15 шілінґів тижнево, що їй міський уряд виплачував. Одного дня сиділа вона на лавці в міськім городі і читала часопис, що його хтось загубив. У першу чергу переглядала вона оголошення, надіючися, що знайде якесь вільне місце праці. Раптом вичитала вона між оголошеннями своє власне імя і назвище. Відома адвокатська фірма закликувала її приїхати в дуже важній спрві до Единборо.

Тому, що Анна Баль не мала грошей на дорогу, написала до адвоката листа і подала свою адресу. По кількох днях прийшов до неї представник цієї фірми, яка подала була оголошення і заявив, що її дядько Джан Мак Леґлен помер без ніякого заповіту і залишив величезне майно. Тому, що він був удівцем і не мав дітей, є вона, як найближча своячка спадкоємцем цілого майна. Очевидно, Анна Баль знала про існування багатого дядька, але більше як 25 літ не мала про нього ніякої вістки, бо її рідня жила в незгоді з багатим свояком. Адвокатська фірма, яка полагоджувала спадкові справи небіжчика, шукала Анни Баль майже 6 місяців і не могла попасти на її слід. Якби не щасливий припадок, що вона знайшла на лавці забутий часопис і прочитала його, булаб до кінця життя бідила, навіть не думаючи про те, що вона стала дуже багатою жінкою.

— Коли ви вже що кілька днів приходите до мене з рахунком — каже молодий лікар до кравця — то бодай обвязуйте собі голову, щоб вас уважали за хорого!

ПРАВА КОНСТИТУЦІЇ ПРО ДИТЯЧУ ПРАЦЮ

Боротьба за ратифікацію поправки до конституції про дитячу працю, здається, досягне цього року найвищого пункту. Прихильники і противники насильно вливають на публичну опінію у девятнацятьох стейтах, де законодавства відбуватимуть свої сесії цього року, а котрі дотепер не одобрили поправки. Кентокі щойно затвердив поправку, що робить разом двацять пять стейтів, котрі це саме зробили. Тому, що поправку мусять піддержати три четвертини стейтів, то треба ще одинацять, щоб вона стала частиною конституції Злучених Держав.

Сама поправка не забороняє праці дітей. Вона уповажнює конгрес „обмежати та забороняти працю молодіжи нижче вісімнацятого року життя".

У заклику до губернаторів девятнацятьох стейтів, котрих законодавства нічого в тій справі не рішили, президент Рузвелт взиває ратифікувати поправку, підчеркуючи факт про важність контролі дитячої праці конгресом. З огляду на питання безпартійного характеру, бувший президент Гувер прилучився з подібним зазивом у користь дітей.

Деякі противники стоять за дитячу працю, але подібно, як Товариство Американських Адвокатів, вони є за те, щоб справу полагоджував кожний стейт для себе. Проблема дитячої праці не була ще так узагальнена як тепер. З початком історії Америки, як бракувало робучих сил, а добуття природніх багатств вимагало більше рук, працю дітей уважали необхідною. На початку минулого століття діти становили майже половину робучих сил в американських ткальнях. Праця дітей дальше поширилась через машинову продукцію. Діти працювали довгі години, а часто у таких небезпечних заняттях як копальні.

Поодинокі стейти пробували охоронити дітей від небезпечної індустрії, але стейтові законодавства не вспіли полагодити справи. Ще сьогодні девять стейтів не забороняють дітям нижче чотирнацятого року життя працювати у фабриках. Більшість стейтів не має приписів про небезпечну працю молоді перед 16 до 17 року життя. У деяких стейтах діти це елемент дешевої праці.

Невдача багатьох стейтів охорони дітей в індустрії два рази заставляла конгрес ухвалювати закони праці дітей; раз 1916 то знов 1919 року. Оба рази найвищий суд Злучених Держав узнав їх неконституційними. Тоді показалося, що треба відповідної поправки до конституції, надаючи конгресові виразні права в тому напрямку. Таку поправку ухвалив конгрес 1924 року та вислав стейтам до ратифікації.

Опозиція пошкодила справі, бо до 1933 року лише шість стейтів приняли поправку. Але депресія показала, що діти працювали, коли міліони дорослих дармували. Через те віджило заінтересування поправкою і від тоді ще девятнацять стейтів її ратифікували.

Державна контроля дитячої праці виявилась у правильниках Найри, котрі встановили 16 рік життя мінімальним віком для праці у більшости промислах, а 18 рік при небезпечній праці. У короткім часі діти були майже виключені з головних індустрій, але коли 1935 року Найру скасовано, дитяча праця знову стала збільшуватись.

Найтяжчі закиди проти поправки підносять ті, котрі бояться, що це дасть конгресові контролю над 42 міліонами молоді до 18 року життя, небезпечну традиціям батьківської опіки, а по части місцевих шкіл та ролі церкви у вихованні дітей. Інші закиди роблять фармери, кажучи, що дітям буде заборонено помагати родичам на фармі чи вдома. Фабриканти, що наймають дітей до праці, часто висказують закиди в таких словах: „Бог дав право дітям до праці та пожитку".

Прихильники поправки вважають ці закиди чудацькими. По їх думці, поправка не дає права конгресові мішатись до шкіл. Звісно, що конгрес ніколи не буде старатись „контролювати" нову ґенерацію, або забороняти працю дітей вдома чи на фармі родичів. Важним є, щоб конґрес забороняв передчасну наємну працю дітей, що загрожує їх нормальному розвиткові.

Бувший президент Калвин Кулидж, за урядування котрого зроблено поправку, зясував справу державної контролі над дитячою працею такими словами: „Відносно дитячої праці, ріжні стейти мають ріжні приписи, або їх не мають. В цілі охорони молоді конґрес повинен мати власть встановляти однакове право для всього народу. Наша держава не повинна дозволяти на використування праці людей молодого віку. Місце дітей не у фабриці, але у школі, тому, щоб мали змогу діпняти вищого життєвого стану, а нація — кращого рівня горожанства".

ФЛІС.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

КОЛЯДА НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

17 від. ОДВУ, Провіденс, Р. Ай. Колядували: Мих. Свідер, І. Витяз, С. Саска і О. Рекрут. Зложили по $2: С. і Ст-я Саска; по $1: Д. Зубик, Г. Лучка, І. Круп, М. Свідер, О. Рекрут, Оля Адрець, І. Витяз, О. Кащишин, Г. Болюх, М. Борис, О. Ковалевич, Г. Дутка, П. Накорінєвкий, М. Костів, І. Мамчак, В. Рекрут мол., П. Дорош, В. Підгородецький, В. Рекрут ст., Катерина Мельниченко; по 50 ц.: А. Ґурняк, Е. Олійник, Ф. Накопінський, Ф. Лучка, Л. Гумчак, К. Деркач, Марія Кендибалюк. Разом $25.50.

53 від. МУН, Менвіл, Р. Ай.: Колядували молоді націоналісти й націоналістки. По $1 жертвували: А. Іванова-Шевчук, Марія Намака, П. Гричух, П. Павлишин, І. Задорожний, Катерина Намака, Ю. Ясінчук; по 50 ц.: Український Горожанський Клюб, Гібет Бленшет, С. Намака, Ю. Бурак, Т. Намака, Л. Лочіс, Т. Заходник, М. Іжовський, М. Совецький, П. Черкас, П. Черкас, С. Стойко, А. Лапчинська, П. Тиняк, М. Тупай; по 25 ц.: М. Казан, М. Кльован, П. Вишенька, Н. Н. Разом $15.50.

47 від. ОДВУ й МУН, Шікаго, Ілл.: Колядували П. Дідик, Гр. Шавалюк, Ю. Куць, М. Риза, Т. Мищук, А. Мидяк, Н. Гой, Е. Гвоздь, П. і Ст. Риза, М. Брошньовський, О. Уханський, В. Риза, Г. і І. Медзяк, Я. Галущак; по $3 дали: І. Брошньовський, С. Любинець; по $2: П. Дідик, М. Іващук, М. Кащуль, О. Шостак, Т. Карпінський, М. Вольховецький, В. Марчук, С. Маринів, С. Немировський, І. Гайович, Й. Шумський, Й. Крайс, М. Граб, М. Шинькарик; по $1: Й. Граб, Г. Шавалюк, Г. Сокольський, І. Шевчук, М. Пікульський, Ю. Куць, Ю. Тарновий, С. Семенюк, П. Заруба, І. Сеньків, А. Марцінковський, І. Грицей, І. Сцімборський, Т. Мищук, С. Заплатинський, П. Бігун, В. Воронець, І. Вдовиченко, А. Галащак, А. Накутний, М. Риза, М. Яковчик, П. Гашада, К. Смаль, С. Дідух, Г. Шостак, П. Грицик, С. Ревак, І. Гвоздь, Д. Гой, Й. Уханський, М. Сопко, І. Бандур, Т. Любезний, С. Филипяк, А. Мізен, Я. Герусь, С. Греськів, В. Стронський, М. Шевчук, О. Ярема, В. Матвіїв, В. Косович, М. Ковалів, А. Мидзяк, В. Галущак; по 50 ц.: К. Камінський, І. Станішевський, І. Куцик, С. Стефанків, І. Лащук, Г. Цюприк, Н. Н. Разом $85.50. З цього призначено по $5 на Рідну Школу й інвалідів.

60 від. МУН, Сейлем, Масс.: Колядували молоді націоналістки й націоналісти. По $2 дали: І. Рибаков, М. Гедьо, В. Косован; А. Бік $1.25; по $1: А. Іваніцький, Д. Годжик, М. Кобялка, С. Ярош, С. Бурий, М. Копка, В. Копка, С. Шаст, Б. Яремчук, І. Клюс, С. Ірха, В. Білий, С. Дребіш, П. Хомяк, М. Костюк, М. Степанюк, О. Шаровська, І. Урбанський, А. Дзвінярський, пані Нацаж; по 50 цнт.: К. Смагула, О. Гладкий, пані Пастернак, Д. Гриб, М. Дюк. Разом $29.65; розділено по половині на визвольну боротьбу й Рідну Школу.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Жінки на Рідну Школу.

Минулого місяця відбулася т. зв. „картяна забава" в домі п. Еви Слободян, де на поклик п. В. Рутецької учасниці зложили $17.25 на Рідну Школу. Збірку вислано до краю через Обєднання. Зложили по $1: Е. Слободян, В. Рутецька, О. Штогрин, Насевич, Рудакевич, А. Дубас, С. Дубас, Сивуляк, Кісь, Джемелик, Чопик, М. Потучко, Мельник, Бабяк, Угорчак; по 50 ц.: Н. Штогрин, А. Рій, Пеленська, П. Потучко; М. Слободян 25 ц.

О. Штогрин.

Славний віденський комік Ґотслебен був довгий час без праці. Всеж нічого собі не відмовляв. Нераз бачили його, як нічю підпитий вертався додому.

— Спухай, — спитався його приятель — скажи мені, як ти це робиш? Живеш собі добре, а тиж нічого не заробляєш?

— Це дуже просте — відповів актор — літра вина коштує у місті ринського, а на передмісті лише пятьдесять центів. Тож я іду на перемістя що дня пю там чотири літри вина й так заощаджую собі денно два ринські — тай з того живу!

— Пане, яким чудом ви дожили сто літ?

— Це вовсім звичайне! З кожним роком ставав я один рік старший!

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

(115)

Обіцюючи харчі бебетам, Боболльо не мав на увазі якихось власних запасів. Таких запасів він не мав. Опинившися знов над берегом ріки біля своїх човнів, його перша гадка була: де їх роздобути? У своїй голові він почав переходити ріжні племена, які можнаб ограбити і здобути харчі. Бо не доставити на час харчів значило наразити дівчину на велику небезпеку.

В той момент Олд Таймер з цілої сили греб вділ рікою. Він не знав, куди іде, але чомусь у своїй уяві він собі думав, що там десь у долині він її знайде. Серед нещасть і небезпек він залюбився в тій дівчині по вуха. Її сумне лице стояло перед ним і немов просило його: „рятуй мене"! Ах, щоб він не дав, щоб їй помогти.

Якою гарною вона уявлялася йому в тому моменті! А кохання, скільки героїзму і посвяти воно родило у його серці. Як би він лише знав, де вона знаходиться. Ні число, ні жорстокість ворогів не залякалиб його. І це він думав щиро. Бо любов з одного боку родить відвагу і готовість посвяти, а з другого — паралізує розсудок.

Кохання до дівчини загострило його зір і слух. Він запримічував найменший плюскіт крокодиля, зачував найменший тріскіт у нетрах. Втім далеко на плесі ріки він побачив човен з чорними гребцями. Серед інших обставин він може втікав би, але тепер ждав, аж човен підпливе. В ньому сидів Боболльо, який відразу зверещав: „Ловіть його!"

Rex Maxon